

תמי אילון וחגית ערי

מחשבה פולנית

ראיון אחר – והפעם עם הזמרת אורה זיטנר, לרגל העלאת מופע היחיד הראשון שלה: אושר אחר. ערב שירים צרפתיים, בעיקר משל ז'ק פרוור וז'ק ברל. אלמלא היית זמרת, מה היית עושה?

אני חושבת שהייתי אוספת פוסטרים של זמרים אחרים.

בסקאלה התל-אביבית של "OUT-IN", איפה את ממקמת את עצמך?

אם אומרים על פרנק סינטרה שהוא פאסה, דהיינו, OUT מוחלט, אז לא איכפת לי להצטרף.

מה התמרור הכי חביב עליך?
האט.

איזה פוליטיקאי הכי מושך את דעתך?
אני לא סובלת פוליטיקאים. הפוליטיקה

זמרת זיטנר: להיות פאסה עם פרנק סינטרה

היא בית-קברות לאידאולוגיות. יצא רציני, אה?

מתי ובאיזה נסיבות היית מוכיח להיות ראש-ממשלה?

בין 2 ל-4 אחריהצהריים. לא, בצנינות, אילו היו זמנים את ראש-הממשלה למוטו: הים-התיכון. הייתי מוכנה להחליף אותו.

למי היית מעניקה פרס-נובל?
למי שימצא חסה בטעם עוגת-קצפת. **איך זה שאת עדיין לא קיבלת פרס-נובל?**

אני מתכה. הודעתי בבית שכאשר יתקשרו מאוסלו שירשמו הודעה. זה בשבילי.

על מה את חושבת חמש דקות לפני שאת נרדמת?

אני חושבת בנעגועים על אלה שאני חייבת להם כסף, ומשתתפת בצערם. מחשבה פולנית נכון? אבל חיינית.

הפסטיבל האמיתי הוא בחינם

פסטיבר

ב"תוכניה".
● התלוננו שגורש היצע הבלתי-ניתן למיציא מעורר את הקהל לבחור באמנים המפורסמים. בוחרו הרפרטואר מתחשבים בדישה זו, ומעדיפים לכלול בתוכנית את המופעים והאמנים הידועים בלבד.

● ביקשו לדעת מהו הקו המנחה של הפסטיבל. תחת הכותרת שהגדירו מנהלי הפסטיבל: "האמנות של המאה ה-20", אפשר, כך נטען, להכניס כל דבר.

פסטיבלים שונים, ובכל זאת הדימוי בין הביקורות רב. אי-אפשר לטעון שהתופעה נובעת מעייפות כללית של מבקרים, מכיוון שפסטיבל ניריורק הנך ב-1988 את שנתו הראשונה. הדימוי בביקורות נובע מהדימוי הרב בתוכנם של הפסטיבלים השונים. שורת הפסטיבלים העולמיים מתבססת על מופעים היוצרים תרבות מיוחדת חדשה: תרבות הפסטיבלים.

זוהי תרבות המשתדלת להרשים את "כולם", לדבר אל "כל העמים", והעיקר: לא להרגיז אף אחד.

הפירסומות, הכתבות בטלוויזיה ובעיתונות, ניסן, השמעת המבקרים עלידי ההנהלות, ומישחקי-הכיסאות-המוסקיליים שבין המבקרים והמנהלים — כל אלה מלווים את אותם המופעים, העוברים מפסטיבל לפסטיבל על פני העולם כולו.

במאבקי-הכוח ובזיוכוחים נפרקת תשוקה אמיתית, ומועלים רגשות אותנטיים. הסיבה הפסטיבל. הם תפוחים לקהל הרחב, בחינם, מעל דפי העיתונות. כאן כמו בנייריורק.

לאומיות וספונסרים פרטיים. וביקורת?
גם זו לא חסרה בפסטיבל הניריורקי:
● שאלו: האם העיר זקוקה בכלל לפסטיבל? האם הפסטיבל תורם או בולם את היצירה המקומית?

אל דוסר העולם הזה

כישלון כלכלי בגלל האינתיפאדה והתיקשורת?

● טענו שהתמיכה של הספונסרים מעוררת אמנים להישאר בתחום הקונסרטו כדי לזכות במימון.

● אמנים ומבקרים דיברו על ה"סחר" חורת" התקופת את הקהל. מאות-אלפי אנשים התרוצצו בתחושת-פיספוס תמידית. במתח שנוצר לא היה הקהל פנוי ופתוח לחווייה אמנותית אמיתית, הוא עסק ב"לסמן איקסים

"א יידישע מעשה"

כנס

ציון צמיר העולם הזה

ברוך בודו: יחס דרערכי

לעשות שלום עליכם.
מה יהיה עתיד השפה?

"צריך לעשות משהו כדי לקרב צעירים. למרות שאינני יודע בדיוק מה. זה טוב שהתחילו ללמד אידיש בבתי-הספר, אבל אני לא בטוח שזה יעזור. שפה זה עניין שצריך לחיות בתוכו, כדי לאהוב אותו. ובניתיים אני רואה איך מידלדלות השרות בקהל. הדור שהבין ואהב את השפה הולך לאט-לאט ונעלם."
כנס ידברו בעברית על המוטיבים המאפיינים של התרבות האידישית.

א יידישע מעשה יסופר עלידי בודו, שמר ליק עצמון ואחרים. מי שזו שפתו האהובה והנשכחת אסור לו לפספס. כמה פעמים תהיינה הזדמנויות כאלה?

ביים. סיפורים שנולדו בעיירה, ועברו מפה לאוזן כמשך מאות שנים. הכדיחות צמחו באופן טבעי, וכמוהן הקללות. אין כמו קללות באידיש."

סיפור של בודו משקף את היחס הדרערכי של הישראלים לשפה היהודית, הגלותית. בודו הגיע ארצה בגיל 17 מרומניה, מעיירה ששמה 3000 יודים. שם החיים התנהלו באידיש. בארץ ניסה להשתלב מהר ככלי האפשר בתרבות המקומית. הוא שירת שש וחצי שנים בלהקות צבאיות. אהריכך עבר בתאטרון חיפה.

אל האידיש שב במיקרה. הומינו אותו לתת הופעה לקראת הגיגות 100 שנים לתיאטרון האידיש בעולם. "זה היה תבוי בי כל הזמן, אבל האירוע הוא עורר את זה מחדש."
"לא מעט זקנים אמרו לי שגרמתי להם לצחוק אולי בפעם האחרונה.

"אני מקבל כל הזמן הרבה מאוד מיכתבים. לא פחות מהומר אדם."
בודו מתייחס גם לביקורת שהושמעה נגדו:

"טענו בארץ, שהרפרטואר של ההצגות שלי איננו רציני. אני מעלה הפקות פרטיות, ובהפקות כאלה אתה צריך לתת לקהל מה שהוא רוצה. אני מנסה בכל הכוח לסחוב את העגלה הזו כבר הרבה שנים. אני מעלה באידיש דברים שאי-אפשר לתרגם אותם, מכיוון שהתרגום יהרוס אותם. ובכל זאת אני מודה — אילו היה לי תקציב, הייתי מעדיף

כמוצא-ישבת פתחה האופרה הישראלית את אירועי פסטיבל ישראל 1989. המאבקים סביב הפסטיבל התחילו זמן רב לפני כן. מערכת ההשקעות ההדריות, שהודח לפו בין הנהלת-הפסטיבל לבין העיתונאים והמבקרים היא בחוקת סגנונית המבשרת את העתיד.

אין זה סוד, שהיקף מכירת-הכרטיסים מצומצם, ביחס למצב בשנים קודמות. נראה שכבר עכשיו עטוקים משני עבריה-המיתרס בחיפוש אחרי האשמים, בהכנת אליבי, וכי תיכוננים איך אפשר יהיה לנצל את הנפילה הצפויה לקידומים אישיים.

עודד קוטלר, המנהל האמנותי של הפסטיבל, תולה את האשמה באינתיפאדה, במי תון הכלכלי, ובחוסר-פירגון של עיתונאים. הללו, לטענתו, עייפים ומשועממים.

חנה רובינשטיין, המפיקה של הפסטיבל, רגועה. בפסטיבל אדינבורג נשמעו אותן התלונות.

האם בכל הפסטיבלים מופיעות ביקורות דומות?

הפסטיבל הדומה ביותר מבחינה מיבנית לפסטיבל-ישראל הוא הפסטיבל הבינלאומי לאמנויות-הבימה של ניריורק. אבל המיספרים שונים:

בי-55 מוקדים שונים במנהטן, הועלו קרוב ל-1000 מופעים, 99 פרימיירות, 170 להקות, שייצגו 30 מדינות. 1.5 מיליון בני-אדם צפו בהופעות הפסטיבל, 30% מהם תיירים.

פסטיבל ניריורק, שתקציבו היה 8.5 מיליון דולר, מומן בעיקר על-ידי חברות רב-

לפני שנים אחדות נשאל יצחק שבסיס-זינגר אם הוא רואה לעתידה של שפת-האידיש. הוא ענה: "בארצות-הברית בלבד ישנם כמה מאות אלפי סטודנטים, והם כולם יהיו זקוקים ביום מן הימים לנושא לעבודת-דוקטורט. לכן אני לא רואה."

כשקיבל את פרס-נובל, אמר: לאידיש מגיע פרס-נובל לגסיסה. היא גוססת כבר 20 שנה.

עכשיו מנסים להגשים בהנשמה מלאכה תית את הזקנה המפרפרת. הצבר הצעיר, הבז לגלות, היה בטוח שיבנה במחייך תרבות חדשה וטובה יותר. עכשיו הוא התכבד, השי לים עם ניפוץ חלומותיו, ורגע לפני הפרידה הוא מבקש מחילה.

בבית אריאלה יוזמנו ב-6 וב-7 ביולי מר-צים, חוקרים ואמנים, לכנס מספרים וסיפורים באידיש.

בעיני יעקב בודו יש בכך סימליות כפולה: במשך שנים העלה מחזות באידיש, ולא זכה באהדה מצד המיסד. הזמנה להשתתפות בכנס הזה, ועוד באירועי-הפתחה, היא ההכרה שייתל לה.

בערב הפתיחה הוא יעלה את נעדיק און פריילנר, פרודיה על המחזה האידיש.

"במחזה אידיש גם אם חורגת היא אמא טובה," הוא מסביר, "וכמוכן שאי-אפשר בלי החותנת, למרות שעם כל הקללות שנפלו על ראשה במחזאות האידישית, פלא שהיא עוד חיה."

הסיפורים האידשיים הם סיפורים נאי-

בשערי גן-עדן

איזוטריה

במבוא למבוא הוא מרצה במשך 20 דקות בלבד. מסביר מהם הקורסים האפשריים למתחילים, ומה משיגים בכל אחד מהם. אחר כך יש זמן לשאלות.

בחורה בת 20, שיער אדום צבוע וסיגנון דיבור גס, מגלה מדוע הגיעה לשם: "לפני שבוע שנים היה לי חלום. בחלום נכנסתי למערה שחורה, ובקצה המערה היה אור, והאור אמר לי בואי אלי. אני לא חושבת את עצמי לאיזה רב, אבל התחלתי לחשוב, מה זה אומר?"

על זה תצטבי תשובה בקורס לגילגול

בסביבה טובה במרכז-הקניית התל-אביבי, ביום ראשון בערב, מציעים לקבוצת "מחפשים" רבי-גילית דרך ברובה אל "האור", גבר בשנות ה-30 לחייו, לבוש בשחורים, כמו כל אורחי שינקין-בוגרשוב, במבטיח לנוכח חים, שאם רק יתארו בסבלנות, הוא יוכל אותם צעד אחר צעד אל גן-עדן.

הקבלה מגלה את הדרך להצית את האור בפנים. אבל את צריכים לרצות, אנחנו יודעים עים למה המשיח עוד לא בא, ויודעים מה צריך לעשות כדי שהוא יבוא, אבל אתם לא מעוניינים."

נשמות.
"תן לי רמז, זה גילוי?"
"אני לא עונה בדיקה."
"בשבוע שעבר הייתי במבוא לאסטרוורל גיה, אתה חושב שכדאי לקחת גם את מבוא לקבלה?"

"זה יכול להבחיר זה את זה."
"יש לנו עוד אפשרויות, ניתן להשיג את קורס המבוא ב-22 קלטות באלבום מהודר."

השבוע במיבצע — אריזה מבדיקה ואושר מוכטח בעולם הזה. למצטיינים, הקלות בעולם הבא, ללא תוספת מחיר.